

8. dokumentum

AZ EGYESÜLT NEMZETEK MENEKÜLTÜGYI FŐBIZTOSÁNAK HIVATALA

Koordinációs Albizottság a Magyarországról jött menekültek megsegítésére

ÖSSZEFOGLALÓ JEGYZŐKÖNYV AZ ÖTÖDIK ÉRTEKEZLETRŐL,
melyet a Nemzetek Palotájában tartottak Genfben,
1957. január 22-én, kedden.

JELEN VAN

READ úr (elnököl)

Egyesült Államok delegációja – az USEP képviselőjében – NICHOL úr

Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosának Hivatala – PINEGAR úr, McCOY úr

Európai Migráció Kormányközi Bizottsága – STANSBY úr

Önkéntes szervezetek

Amerikai Egyesített Elosztási Bizottság – JORDAN úr, JACOBSON úr

HIAS – ELFENBEIN úr

Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága – MATHEZ asszony

Vöröskereszt Társaságok Ligája – DUNNING úr, HANTCHEF úr

Országos Katolikus Jóléti Konferencia – NORTON kisasszony

Egyházak Világtanácsa – CHANDLER úr

READ úr (a főbiztos helyettese) átadta a főbiztos üzenetét, amelyben elnézést kér, mivel nem tud jelen lenni.

Új fejlemény, amelyre mindeddig nem történt utalás a Koordinációs Bizottságban, a magyar menekültek növekvő beáramlása Jugoszláviába. A jugoszláv kormány kérésére a főbiztos képviselőt küldött Jugoszláviába. Még nem tért vissza, de a tőle kapott értesülések szerint jelenleg több mint 8000 menekült van az országban, és a beáramlás mértéke 400 és 500 között van éjszakánként. Úgy tűnik, hogy az osztrák határ átlépése nagyon nehezzé vált,

míg szemmel láthatólag kisebb nehézség tapasztalható a jugoszláv határ átlépésekor, és a jugoszláv hatóságok nem zárják el a bejövétel útját. A menekültek a gerovói¹²¹ táborban, valamint különböző fogadókban és szállodákban vannak elszállásolva.

A kormány azt mondta, hogy 10 000 ember számára van hozzáférhető szállás, de ezt a létszámot hamarosan elérik, és fel fog merülni e menekültek más országokba való elszállításának kérdése. Nagy többségük nem óhajt Jugoszláviában maradni. Azt remélik, hogy más országok fel fogják ajánlani, hogy átveszik őket, noha a menekültek Ausztrián kívüli ideiglenes befogadása kapcsán felmerülő problémák bizonyos aggodalmakat okoznak. Itt van továbbá a repatriálás [hazatérés] kérdése, amely érint legalábbis kisszámú menekültet, akik vissza kívánnak térni Magyarországra. A főbiztos abban reménykedik, hogy a Vándorlási Bizottság vállalni fogja a Jugoszláviából való kitelepítés feladatát. Ami a letelepítés biztosítékait illeti, bizonyos országok, mint Franciaország, fel vannak készülve, hogy átvegyenek annyi magyar menekültet, ahányan véglegesen ott kívánnak maradni. Olaszország hajlandó egy kisebb számot átvenni ideiglenes jelleggel. Németország kész minden Volkdeutsch [Volksdeutsche]¹²² menekültet átvenni, akik Németországba kívánnak menni.

DUNNING úr (Vöröskereszt Társaságok Ligája) elmondta, hogy bizonyos idővel korábban, amikor a Jugoszláviában lévő menekültek száma még nagyon csekély volt, a Liga felajánlotta segítségét a Jugoszláv Vöröskeresztnek, de ebben az időben nem volt szükség segítségre. Újabban, amikor a számok meghaladták a 7000-et, kérelem érkezett, közelebről a ruházat-, ágy- és egészségügyi ellátmányra vonatkozólag, amelyet a Liga bécsi raktáraiból vagy máshonnan kielégített. Eddig nem érkezett élelmiszerre vonatkozó kérelem. A Liga természetesen fel van készülve, hogy a szükséges módon minden tőle telhető segítséget megadjon, de jelenleg nem tud semmilyen hivatalos vállalatot tenni.

Ausztriában a Liga vállalta, hogy ellát 26 táborban lévő mintegy 35 000 menekültet február végéig. A Liga költségeinek összege a műveleti és adminisztratív kiadásokra megközelítőleg havi 500 000 dollár és további 500 000 dollár élelmiszerre. Az élelmiszer és a ruházat egy részét a nemzeti Vöröskereszt társaságok és az Egyesült Államok kormánya adta. Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosa által adott pénzügyi hozzájárulás lehetővé tette, hogy a Liga újabb 10 000 menekültet vegyen gondozásába. A Liga becslése szerint saját költségén 25 000 menekültet tud gondozni június végéig, és készen áll arra, hogy megnövelje ezt a számot, ha más pénzügyi eszközök is rövidesen rendelkezésére állnak. A Liga úgy

¹²¹ Falu az egykori Jugoszlávia, a mai Horvátország területén.

¹²² Doris Bergen történész szerint a „Volksdeutsche” meghatározást állítólag Hitler alkotta, és a Német Birodalmi Kancellária egyik memorandumában jelent meg 1938-ban. E szerint a dokumentum szerint „azok az emberek, akiknek a nyelve és kultúrája német eredetű, de akiknek nincs német állampolgárságuk”.

tervezi, hogy június 30-án befejezi ezt a műveletet, figyelembe véve a tényt, hogy a nemzeti Vöröskereszt társaságok nem érzik magukat képesnek arra, hogy munkacsoportjaikat ez után a dátum után is Ausztriában tartsák. A Liga természetesen továbbra is legjobb képességei szerint segíti a Főbiztos Hivatalát és az osztrák kormányt, de hangsúlyozni kívánja, hogy a Ligának a táborokban zajló működése június végén véglegesen lezárul.

Befejezésként felhívta az önkéntes szervezeteket, hogy ne küldjenek használtruhaszállítmányt Ausztriába, csak akkor, ha a ruhák tiszták, jó állapotban vannak, és gondosan szét vannak válogatva. A Liga bécsi raktára túl van zsúfolva ruhákkal, amelyek nagy többsége azonban használhatatlan, és egyértelműen nem éri meg a szállítási költséget.

STANSBY úr (Európai Migráció Kormányközi Bizottsága) beszámolt róla, hogy az aznap reggel hét órát megelőző huszonnégy órában Ausztriába érkezett menekültek száma 178. A Magyarországot elhagyó menekültek átlagos létszáma, úgy tűnik, továbbra is 700 körül van, de ennek nagyobbik része most Jugoszláviába megy. Az Ausztriából való elszállítás napi átlaga valamivel 600 felett van, míg az eddig elszállított menekültek teljes létszáma 100 734.

Ami a Bizottság segítségét illeti a menekültek Jugoszláviából való elszállításában, a tagkormányoktól még nem érkeztek utasítások, de valószínűnek tartja, hogy felhatalmazzák majd, hogy szállításokat szervezzen a jugoszláv határtól, mindig biztosítva, hogy legyen elegendő pénzalap. A pénzügyi helyzet mindazonáltal rendkívül kritikussá vált, és azt javasolták, hogy február 1-jétől minden szállítást szüntessenek be, a teljesen térítéses alapú szállításokat kivéve. Ennek következtében február 1. után a teljesen megtérítendő Kanadába, a teljes mértékben fedezett Egyesült Államokba, valamint egy vagy két más irányban való szállításon kívül csak néhány olyan kivételes szállítást hajtanak végre, amelyre már korábban kötelezettséget vállaltak. Ez a politika szükségszerűen addig fog tartani, amíg valamely forrásból pénzalapok nem állnak majd rendelkezésre. A Bizottság tagkormányaihoz felhívást juttattak el a pénzügyi helyzettel kapcsolatban, amelyet a főbiztos is támogatott.

JORDAN úr (Amerikai Egyesített Elosztási Bizottság) beszámolt arról, hogy a Bizottság egy 700 főt befogadó táborért, valamint nagyszámú kis otthonért és szállóért felelős.

CHANDLER úr (Egyházak Világtanácsa) beszámolt arról, hogy más szervezetekkel együttműködve a Világtanács most hat mobil csoportot állított fel – mindegyikben van magyarul beszélő [lelki]pásztor, képzett szociális munkás, letelepítési tanácsadó és sofőr –, amelyek egymás után látogatják majd végig a különböző táborokat. Feladataik lesznek a jóléti szolgálatok terén, a tanácsadásban és a kivándorlásra való előzetes regisztrációban. A

Világtanácsnak hét irodája van Ausztria különböző részeiben, és műveleti személyzete folyamatosan bővül. Az Ausztriába való beáramlás alacsonyabb és a Jugoszláviába érkezés utóbbi időben megfigyelhető magasabb aránya ellenére kétféle, hogy az Ausztriába áramlás valódi lezárulására lehetne számítani.

READ úr hangsúlyozta, hogy a magyar menekültek kérdését meg fogják vitatni az UNREF Végrehajtó Bizottságának közelgő negyedik ülésén, amely január 29-én fog kezdődni és a Program Albizottság azt megelőző ülésén is. A témát mindazonáltal szándékosan a napirenden belül hátrább helyezték, mivel úgy vélik, hogy a régi menekültek megsegítésére szánt rendes programra kellene elsősorban felhívni a küldöttek figyelmét. A témáról készített dokumentum foglalkozik azzal: milyen megoldásokat találjanak az Ausztriában maradni kívánó magyar menekültek számára, és előterjesztettek számos tanácsadási, szakképzési és kishitel-projektet, amelyeknek a költsége megközelítőleg 500 000 dollárra rúg. Ezek a projektek, ha jóváhagyják azokat, természetesen a 16 millió dolláros végleges megoldási programon kívül lesznek számon tartva. A főbiztos teljes mértékben támogatja a Vándorlási Bizottságnak a tagkormányokhoz küldött felhívását, mivel úgy hiszi, hogy a letelepítés a legjobb megoldás.

A Jordan úr által feltett kérdésre válaszolva [Read] kijelentette, hogy az Egyesült Nemzetek főtitkárának felhívására érkezett teljes összeg jelenleg 6 millió dollár körül van. Nyilvánvaló, hogy amennyiben a pénzügyi szükségletek nem lesznek betöltve önkéntes adományokkal, a menekültek eltartásának terhe szükségszerűen az osztrák kormányra fog nehezedni.

PINEGAR úr javasolta, hogy a teljes Koordinációs Bizottság február 5-én, kedden újra tartson ülést.

AUNOG: Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, Co-ordinating Sub-Committee for Assistance to Refugees from Hungary, Summary record of the fifth meeting held at the Palais des Nations, Geneva, 22 January 1957, HCR/SVA/SC/SR.5, restricted (1957. január 23.). G. I. 30/2 (Situation in Hungary, Relief measures, Refugees), Jacket n° 2 (11 January 1957 – 11 November 1957).